

Informatyczne przygotowanie pedagogów szkolnych – wyniki badań własnych

Wstęp

W obecnych czasach ważnym elementem kształcenia przyszłych pedagogów jest między innymi kształcenie informatyczne. Ważna staje się nie tylko umiejętność obsługi komputera, ale również odpowiednie dobieranie narzędzi do wykonywanych zadań. Wszystko to spowodowane jest tym, że coraz większego znaczenia nabiera nie tylko znajomość najnowszych zdobyczy informacyjno-komunikacyjnych, ale także umiejętność ich wykorzystania w codziennym życiu.

1. Cel badawczy

Celem badania było uzyskanie informacji na temat przygotowania pedagogów szkolnych w kierunku informatycznym oraz z jakich programów komputerowych i sprzętu elektronicznego korzystają w swojej pracy. Dodatkowo celem ankiet było uzyskanie informacji na temat tego, gdzie pedagodzy zdobyli wiedzę i umiejętności z zakresu informatyki i na ile ta wiedza przydaje im się w ich codziennej pracy.

2. Opis próby badawczej

Badania ankietowe przeprowadzane były od lutego do kwietnia 2011 r. W badaniu brali udział czynni zawodowo pedagodzy szkolni zatrudnieni w radomskich szkołach oraz pedagodzy pracujący w radomskich poradniach psychologiczno-pedagogicznych. Szkoły oraz poradnie wybierane były losowo.

Łącznie przebadano 34 pedagogów, w tym 14 z podstawówek, 6 z gimnazjów, 10 ze szkół ponadgimnazjalnych oraz 8 z poradni psychologiczno-pedagogicznych. Wśród ankietowanych było 4 wicedyrektorów (11%) oraz 34 pedagogów (89%), w tym 34 kobiety i 4 mężczyzn. Średnia wieku badanych wynosi 40 lat, z czego najmłodsza osoba jest w wieku 24 lat, a najstarsza w wieku 53 lat. Staż pracy badanych pedagogów w większości wynosi „6 do 15 lat” (37%). Długość stażu pozostałych badanych jest wyrównany i wynosi po 21% dla przedziałów: „mniej niż 5 lat”, „16 do 25 lat” oraz „powyżej 25 lat”. 73% badanych osób posiada stopień nauczyciela dyplomowanego, 16% – nauczyciela kontaktowego oraz 11% – nauczyciela stażystę.

3. Analiza wyników badań

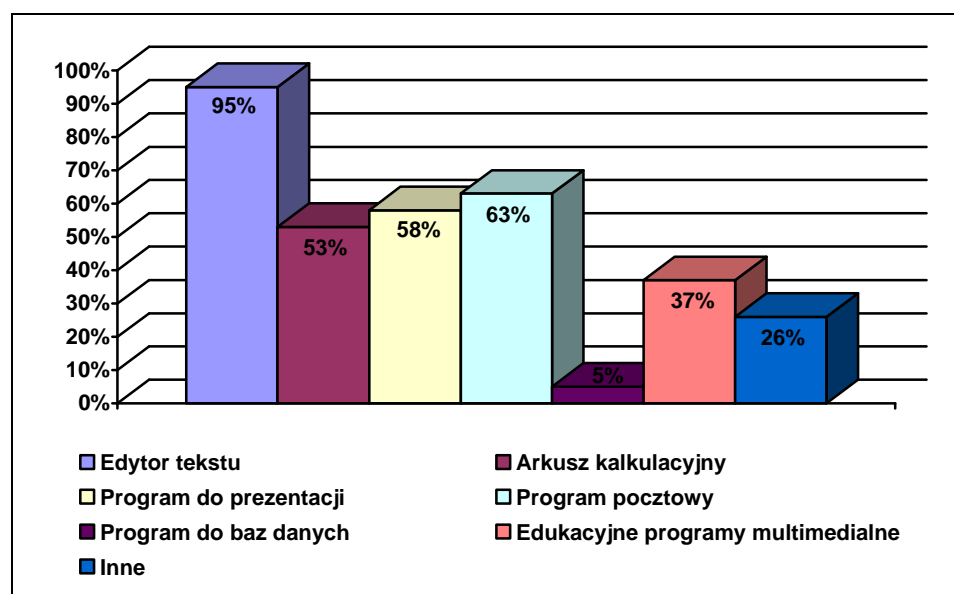
Ankietowani pedagodzy są mniej więcej po równo podzielni pomiędzy tych, którzy mieli na studiach przedmioty informatyczne (47%), a tych, którzy takich przedmiotów nie mieli (53%).

Spośród osób, które miały na studiach przedmioty informatyczne, ankietowani najczęściej wymieniają: *Technologie informatyczne* oraz *Podstawy informatyki* (po 8 ankietowanych). W dalszej kolejności wymieniają: *Techniczne środki nauczania* (4 ankietowanych) oraz *Zajęcia komputerowe* (2 badanych).

Odpowiedzi na pytanie: *Z jakich programów komputerowych Państwo korzystają w swojej pracy?* prezentowane są na wykresie 1. Ankietowani w tym pytaniu mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

Wykres 1

Z jakich programów korzystają pedagodzy?

Z wykresu wynika, że pedagodzy w swojej pracy głównie wykorzystują podstawowe programy wchodzące w skład pakietów biurowych (edytor tekstu – 95%, arkusz kalkulacyjny – 53%, program do prezentacji – 58%). W dalszej kolejności są to programy do obsługi poczty elektronicznej (63%). Kolejną grupą to edukacyjne programy multimedialne (37%). Natomiast najrzadziej wykorzystywane są programy bazodanowe (5%). Inne programy wykorzystuje 26% badanych pedagogów, i są to głównie programy specjalistyczne (np. programy dla dyslektyków).

Tabela 1 prezentuje te same wyniki co wykres 1, ale w rozbiciu na poszczególne grupy placówek.

Tabela 1

Wykorzystywane przez pedagogów programy w rozbiciu na typy placówek

Programy	Rodzaj szkoły			Poradnia
	podstawowa	gimnazjum	ponadpodstawowa	
Edytor tekstu	14	4	10	8
Arkusz kalkulacyjny	6	4	10	-
Program do prezentacji	8	2	8	4
Program pocztowy	8	4	8	4
Program bazodanowy	-	-	2	-
Programy edukacyjne	4	-	2	8
Inne	2	2	6	-

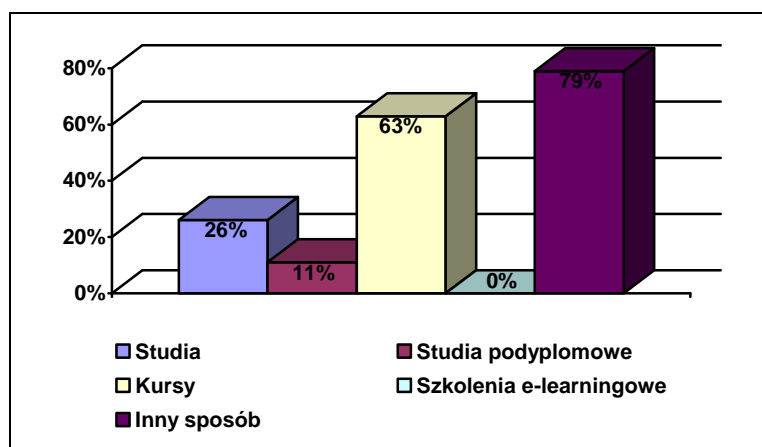
Z tabeli 1 wynika, że we wszystkich typach szkół pedagodzy głównie korzystają z programów pochodzących z pakietów biurowych (np. MS Office), a rzadziej wykorzystują pozostałe programy. Natomiast w poradniach głównie wykorzystywany jest edytor tekstu oraz edukacyjne programy multimedialne.

Może być to związane z tym, że pedagodzy szkolni prowadzą różnego rodzaju zajęcia z uczniami, a pracownicy poradni głównie prowadzą diagnozę dzieci pod kątem występowania u nich dysfunkcji, a następnie zajmują się terapią pedagogiczną.

Wykres 2 prezentuje odpowiedzi na pytanie: *Gdzie nauczyli się Państwo obsługi używanych przez siebie programów?*

Wykres 2

Gdzie nauczyli się Państwo obsługi używanych przez siebie programów?

Z wykresu tego wynika, iż ankietowani wiedzę i umiejętności zdobyli głównie poprzez samokształcenie i pomoc koleżeńską (79% badanych). W dalszej kolejności badań odpowiedzieli, że wiedzę i umiejętności obsługi programów potrzebnych im do pracy zdobyli na kursach dokształcających (63% odpowiedzi). Najmniej dało im uczęszczanie na zajęcia na studiach podyplomowych (11%) i studiach (26%).

Tabela 2 prezentuje wyniki odpowiedzi na pytanie: *Proszę zaznaczyć X, gdzie nauczyli się Państwo obsługi narzędzi, funkcji z programów wykorzystywanych w swojej pracy.*

Tabela 2

Gdzie nauczyli się Państwo obsługi narzędzi, funkcji z programów wykorzystywanych w swojej pracy?

	Edytor tekstu	Arkusz kalkulacyjny	Program do prezentacji	Program pocztowy	Program bazodanowy	Programy edukacyjne	Inne
Studia	21%	16%	5%	11%	5%	5%	–
Studia podyplomowe	–	–	–	–	5%	–	–
Kurs	16%	11%	32%	21%	5%	–	5%
Szkolenie e-learningowe	–	–	–	–	–	–	–
Inny sposób	68%	32%	37%	37%	11%	53%	5%

Z tabeli 2 wynika, że na studiach pedagodzy nauczyli się przede wszystkim częściowej obsługi narzędzi i funkcji z edytora tekstu oraz arkusza kalkulacyjnego.

W przypadku kursów badani wskazali, że głównie nauczyli się obsługi narzędzi i funkcji programów do prezentacji oraz programów pocztowych. Należy tu jednak pamiętać, że zazwyczaj organizowane kursy są o konkretnej tematyce.

Z odpowiedzi z tabeli 2 wynika, że umiejętności potrzebnych funkcji i narzędzi z programów wykorzystywanych w pracy pedagodzy zdobyli w inny sposób niż kursy czy studia.

Badani na pytanie: *W jakim celu używają Państwo edytora tekstu?* najczęściej odpowiadali, że wykorzystują go do pisania sprawozdań z własnej działalności oraz dokumentów służbowych (28 ankietowanych). 20 pedagogów odpowiedziało, że edytor tekstu służy im do przygotowania materiałów do zajęć dydaktycznych, a 10 – do pisania opinii o uczniach i diagnoz.

Ankietowani pedagodzy wymieniają również jako cel używania edytora tekstu: pisanie scenariuszy zajęć, pisanie ogłoszeń oraz tworzenie ankiet (każde po 6 badanych).

Jednostkowo pedagodzy wymieniają: tworzenie plakatów, pisanie referatów na lekcje wychowawcze i pisanie informacji dla rodziców i uczniów.

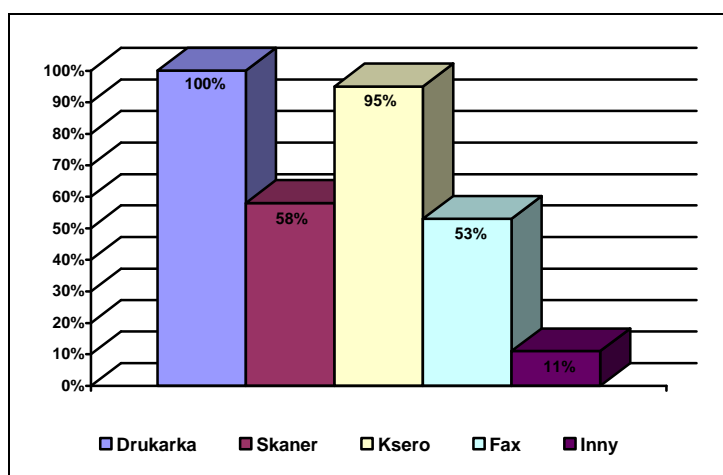
Na pytanie: *W jakim celu używają Państwo arkusza kalkulacyjnego?* ankietowani najczęściej odpowiedzieli, że opracowują analizy ankiet własnych i szkolnych (10 ankietowanych). W dalszej kolejności tworzą różnego rodzaju zestawienia (8 badanych). Ankietowani najmniej wykorzystują arkusz kalkulacyjny do liczenia frekwencji śródrocznej i końcoworocznej oraz kalkulacji kosztów działalności i przyznawania pomocy materialnej uczniom (po 6 osób).

Ankietowani na pytanie: *W jakim celu używają Państwo pozostałych programów?* odpowiedzieli, że najczęściej tworzą prezentacje multimedialne oraz komunikują się elektronicznie z rodzicami lub instytucjami (po 10 badanych). Przez 6 ankietowanych używane programy wykorzystywane są podczas szkolenia rad pedagogicznych. Czoro pedagogów używa pozostałych programów do indywidualnej pracy z dziećmi. Natomiast pojedyncze osoby używają pozostałych programów do: prowadzenia zajęć edukacyjnych, tworzenia filmów oraz tworzenia stron internetowych.

Wyniki odpowiedzi na pytanie: *Z jakiego sprzętu elektronicznego (oprócz komputera) korzystają Państwo w swojej pracy?* prezentowane są na wykresie 3. Ankietowani mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi.

Wykres 3

Z jakiego sprzętu elektronicznego korzystają Państwo w pracy?

Z tego pytania wynika, iż pedagodzy szkolni dodatkowo oprócz komputera korzystają z drukarki (100%), większość z nich wykorzystuje również ksero (95%). Duża część ankietowanych używa także skanera (58%) oraz faxu (53%).

11% badanych dodatkowo korzysta w swojej pracy z aparatu cyfrowego. Używany jest on do fotografowania imprez szkolnych organizowanych przez siebie oraz przygotowywania materiałów dydaktycznych.

Wnioski

Z przeprowadzonych badań wynika, że pedagodzy szkolni w głównej mierze wykorzystują w swojej pracy programy wchodzące w skład pakietów biurowych. Wykorzystanie edukacyjnych programów multimedialnych przeważa natomiast w przypadku pedagogów z poradni psychologiczno-pedagogicznych. Związane może to być z zakresem obowiązków jednych i drugich. Pedagodzy szkolni oprócz diagnozowania i terapii zajmują się również chociażby przydzielaniem pomocy materialnej uczniom. Inną przyczyną może być słabe wyposażenie gabinetów pedagogicznych w szkołach, w których często są to komputery już wysłużone i zazwyczaj do dyspozycji samego pedagoga, a nie dla uczniów odwiedzających go.

Jeśli chodzi o sposób zdobycia wiedzy i umiejętności obsługi programów, najczęściej dała pedagogom samodzielna praca z programem, czyli samokształcenie. Z prezentowanych tu wyników można wnioskować, że mimo iż w programach nauczania na studiach przewidziane jest kształcenie z zakresu informatyki i technologii informacyjnej, to prezentowane na zajęciach narzędzia w małym stopniu odpowiadają rzeczywistym potrzebom pedagogów szkolnych.

Analizując pytania związane z celem używania stosowanych w pracy programów, można dopatrzeć się, że niektórzy pedagodzy stosują programy nie do końca zgodne z ich przeznaczeniem, np. w edytorze tekstu zamiast w programie graficznym przygotowują różnego rodzaju plakaty. Dlatego dobrze by było, aby kształcić przyszłych pedagogów chociażby w podstawowym zakresie obsługi programów graficznych.

Niewielkie wykorzystanie arkusza kalkulacyjnego może być również związane ze słabą znajomością tego typu oprogramowania, albo w ogóle z niezajomością. Podobnie jest w przypadku programów bazodanowych. Znajomość tych dwóch grup programów mogłaby znacząco ułatwić i usprawnić część pracy pedagoga szkolnego zgłasza związane z analizą statystyczną oraz zarządzaniem np. danymi badanymi uczniów.

Proces kształcenia przyszłych pedagogów z zakresu informatyki według autorów powinien być cały czas modyfikowany i dostosowywany do rzeczywistych potrzeb i zadań pedagogów szkolnych. Dodatkowo dobrym posunięciem byłoby ujednoczenie zakresu tematycznego dla przedmiotów informatycznych prowadzonych na studiach i wpisanie ich do standardów kształcenia dla kierunku pedagogika.

Literatura

Raczyńska M. (2010), *Przygotowanie studentów – przyszłych nauczycieli, pedagogów do korzystania z Internetu w pracy zawodowej* [w:] *Education and technology*, red. H. Bednarczyk, E. Sałata, Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy w Radomiu, ISBN: 978-83-7204-915-5, s. 363.

Streszczenie

Artykuł porusza tematykę informatycznego przygotowania pedagogów szkolnych. Dokonana analiza badań przedstawia wyniki ankiet, w trakcie których zbierane były informacje głównie na temat wykorzystywanego przez pedagogów oprogramowania oraz sposobów jego użytkowania. Oprócz tego celem badań było określenie, gdzie pedagodzy szkolni zdobyli wiedzę na temat używanych programów.

Słowa kluczowe: podagog szkolny, przygotowanie informatyczne w pedagogice.

Information preparation of school counselors – the results of their own**Abstract**

The article discusses the theme of information technology to prepare school counselors. The analysis shows the results of research surveys, during which the information was collected mainly on the software used by school counselors and ways of its use. Besides, the aim of the study was to determine where school counselors gained knowledge about used programs.

Key words: school counselors, information preparation in pedagogy.